

6502 SAYILI TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDAKİ KANUN KAPSAMINDA TAM HASTANEYE KABUL SÖZLEŞMESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Burcu G. ÖZCAN BÜYÜKTANIR *

ÖZ

Hastanın, özel hastaneyle yaptığı tam hastaneye kabul sözleşmesi, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'a (TKHK) göre tüketici işlemi niteliğindedir. TKHK' da kamu tüzel kişilerinin de satıcı/sağlayıcı olarak düzenlenmesine karşın vakıf üniversitelerinin hastaneleri ile hastalar arasındaki ilişki uygulamada idare hukuku ilişkisi olarak kabul edilmektedir. Tam hastaneye kabul sözleşmesinin tüketici sözleşmesi olmasının maddi hukuk ve yargılama hukuku bakımından sonuçları vardır. Yargılama hukuku bakımından görevli mahkeme, tüketici mahkemesidir. Bununla birlikte uyumsuzluğun miktarına bağlı olarak tüketici hakem heyetleri görevli olabileceği gibi; uyumsuzluk, dava şartı olarak arabuluculuk kapsamında da değerlendirilebilecektir. Maddi hukuk bakımından sonucu ise, tüketicinin yasanın 13-16. maddelerinde düzenlenen ayıplı hizmetten doğan seçimlik haklarını kullanabilme olanağının olmasıdır. Seçimlik hakların kullanılması, tedavi hizmetinin özelliğine uygun olduğu ölçüde uygulama alanı bulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hekimin hukuki sorumluluğu, tedavi sözleşmesi, hastaneye kabul sözleşmesi, tüketici, tüketici işlemi.

MAKALE HAKKINDA

* Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi, bgozcan@hacettepe.edu.tr

 <https://orcid.org/000-0003-3638-1637>

Gönderim Tarihi: 10.08.2023

Kabul Tarihi: 02.09.2024

Atıfta Bulunmak İçin:

Özcan Büyüktanır, B. G. (2024). 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun Kapsamında Tam Hastaneye Kabul Sözleşmesinin Değerlendirilmesi. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 27(3): 535-546.
<https://doi.org/10.61859/hacettepesid.1340847>

CONSIDERATION OF HOSPITAL ADMISSION CONTRACT ACCORDING TO CONSUMER PROTECTION ACT NO 6502

Burcu G. ÖZCAN BÜYÜKTANIR *

ABSTRACT

Hospital admission contract concluded by the patient with the private hospital is a consumer transaction according to Consumer Protection Act No 6502. However, although the Consumer Protection Act regulates public legal entities as sellers/providers, the relationship between foundation university hospitals and patients is accepted as an administrative law relationship in practice. The fact that the hospital admission contract is a consumer contract has consequences in terms of substantive law and jurisdictional law. In terms of jurisdiction law, the competent courts are the consumer courts. However, depending on the value of the dispute, consumer arbitration committees may be authorized, and the dispute may be evaluated within the scope of mediation as a condition of litigation. In terms of substantive law, the result is that the consumer has the opportunity to use the optional rights arising from the defective service regulated in Articles 13-16 of the law. The exercise of the optional rights will be applicable to the extent that it is appropriate to the nature of the treatment service.

Keywords: *Liability of Physician, treatment contract, hospital admission contract, consumer, consumer transaction.*

ARTICLE INFO

*Assoc. Prof., Hacettepe University Faculty of Law, bgozcan@hacettepe.edu.tr

 <https://orcid.org/000-0003-3638-1637>

Received: 10.08.2023

Accepted: 02.09.2024

Cite This Paper:

Özcan Büyüktanır, B. G. (2024). 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun Kapsamında Tam Hastaneye Kabul Sözleşmesinin Değerlendirilmesi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 27(3): 535-546. <https://doi.org/10.61859/hacettepesid.1340847>

I. GİRİŞ

Tıbbi müdahaleden doğan sorumluluğun hukuki dayanaklarını genel olarak sözleşme, haksız fiil ve vekâletsiz işgörmeye oluşturmaktadır. Acil durum ya da ameliyatın genişletilmesi hallerinde tıbbi müdahale bakımından taraflar arasında vekâletsiz işgörmeye ilişkisinin varlığı kabul edilmekle birlikte, tıbbi müdahale genelde taraflar arasındaki sözleşme ilişkisine dayanır. Haksız fiile dayanan tıbbi müdahale, hekim ile hasta arasında sözleşme ilişkisinin olmadığı durumlarda ortaya çıkmaktadır. Sözleşme ilişkisine dayanan tıbbi müdahalede ise sözleşme, hekim ile hasta arasındaki hekimlik sözleşmesi ya da hasta ile hastane arasında yapılan hastaneye kabul sözleşmesidir.

Özel hastane ile hasta arasındaki hukuki ilişki ve bu ilişkinin 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun (TKHK) kapsamında tüketici işlemi niteliği ile buna bağlanan hukuki sonuçlar hakkında çalışma yapılarak literatüre katkı sağlamak çalışmanın başlıca amacıdır. Çalışmanın önemi, 6502 sayılı TKHK bakımından tam hastaneye kabul sözleşmesinin incelenmesidir. TKHK'nin 3. maddesinde tüketici işlemi kavramı genişletilmiş ve 22 Temmuz 2022 tarihinde 7251 sayılı Kanunla TKHK'ye eklenen madde 73/A ile tüketici işlemlerinden doğan uyuşmazlıklarda dava şartı olarak arabuluculuk yoluna başvurulması zorunluluğu getirilmiştir. Bu düzenlemelerle birlikte, tüketici işleminden doğan borcun tam ve gereği gibi ifa edilmemesi halinde ayıplı ifadan sorumluluk ve yargılama hukuku bakımından arabuluculuk yolunun tüketilmesi zorunluluğunun doğması ile birlikte bu konuların irdelenmesi çalışmanın değerini artırmaktadır. Var olan hukuki soruna, yasal düzenlemeler çerçevesinde bağlanacak hukuki çözümlerin ortaya konulması için çalışmada yöntem olarak hukuki bir analiz yapılmış ve çıktılar yerine sorumluluğun hükümleri başlığı altında 6502 sayılı TKHK kapsamında sonuçlar ortaya konmuştur. Hükümlerin özellikle yargılama hukuku ve maddi hukuk bakımından ayrıca incelenmesi de önemlidir.

Çalışmada tam hastaneye kabul sözleşmesi ve sözleşmenin tüketici işlemi niteliği incelenecektir. Konunun seçiminde tüketici işleminin içerik olarak çok geniş olması da etken olmuştur. 07.11.2013 tarihli 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'un (TKHK), 28.05.2014 tarihinde yürürlüğe girmesi ile birlikte tüketici işlemi kavramı genişlemiştir. TKHK'nin tüketici işlemi düzenleyen 3. maddesinin (1) bendine göre tüketici işlemi; *“mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dâhil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlemi”* kapsar.

Tüketicinin hasta sıfatı etik açıdan tartışma konusu olmakla birlikte, özellikle 6502 sayılı TKHK kapsamında “tüketici” olarak kabul edilmesiyle özel sağlık kuruluşları, hekim ve hasta arasındaki hukuki ilişkinin bu yasa bakımından da incelenmesi zorunluluğu doğmaktadır. Hastayla hekim ya da özel sağlık kuruluşu arasındaki hukuki ilişkinin bu yasa kapsamında değerlendirileceğinin tespiti ve hastanın tüketici sıfatının irdelenmesi özellikle uyuşmazlıklarda özel hastane ve hekimin hukuki sorumluluğuna etkileri bakımından da değerlidir. Çalışmada konunun sınırlanması bakımından özel hastane ile hasta arasında kurulan tam hastaneye kabul sözleşmesine 6502 sayılı TKHK'nin etkileri incelenecektir.

Çalışmanın başlıca amacı, tam hastaneye kabul sözleşmesinin 6502 sayılı TKHK'ye göre değerlendirilmesidir. 6502 sayılı TKHK kapsamında tüketici ve tüketici işlemi tanımlarının düzenlendiği 3. maddesinin (k) ve (l) bentlerine göre hasta ve özel hastaneye kabul sözleşmesi incelendikten sonra, ayıplı hizmetten sorumluluğun düzenlendiği 13-16. maddelere göre tam hastaneye kabul sözleşmesiyle hastaya sağlanan sağlık hizmetinden doğan hastanenin hukuki sorumluluğu incelenecektir.

Yukarıdaki tanımlar incelendiğinde özel hastane ile hasta arasındaki tam hastaneye kabul sözleşmesi, tüketici işlemi niteliğinde olacaktır. Tıbbi müdahalenin hastanede gerçekleştirildiği hallerde, hasta ile özel hastane arasında kurulan sözleşme, hastaneye kabul sözleşmesidir. Hastaneye kabul sözleşmesi, tam hastaneye kabul sözleşmesi ve bölünmüş hastaneye kabul sözleşmesi olarak

ikiye ayrılır. Tam hastaneye kabul sözleşmesinde tıbbi müdahaleye ilişkin temel yükümlülük hastaneninindir (Demir, 2020). Tam hastaneye kabul sözleşmesi, hastanenin tedavi, tedavi sonrası bakım, konaklama vb. hizmetleri içinde barındıran hasta ile hastane arasında yapılan sözleşmedir (Demir, 2020). Bölünmüş hastaneye kabul sözleşmesi, hekim ile hasta arasında hekimlik sözleşmesinin olduğu; bununla birlikte hasta ile özel hastane arasında tıbbi müdahale sonrası bakım, konaklama, yeme-içme gibi hizmetlerin de sağlandığı sözleşmedir (Demir, 2020).

Kanunda 3. maddenin (ı), (i) ve (k) bentlerinde de sırasıyla sağlayıcı, satıcı ve tüketici tanımları yapılmıştır: “ı) Sağlayıcı: Kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye hizmet sunan ya da hizmet sunanın adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi, i) Satıcı: Kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye mal sunan ya da mal sunanın adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi, k) Tüketici: Ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi” ifade etmektedir. Sağlayıcı tanımında kamu tüzel kişilerinin de tüketiciye hizmet sağlayabileceği kabul edildiği için vakıf üniversitesi hastaneleri ile hasta arasında kurulan sözleşmelerin tüketici işlemi niteliğinin de çalışmada tartışılması zorunluluğu doğmuştur. Bu nedenle çalışmada öncelikle, hastanın 6502 sayılı TKHK kapsamında tüketici sıfatı incelenmiştir; daha sonra özel hastaneler ile vakıf üniversitesi hastanelerinin sağladıkları sağlık hizmeti nedeniyle, 6502 sayılı TKHK kapsamında hizmet sağlayan olup olmadıkları tartışılmıştır.

Tam hastaneye kabul sözleşmesinin tüketici işlemi niteliğinin ortaya konulmasından sonra ise bunun hukuki sonuçları ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Hukuki sonuçlar anlatılırken zorunlu olarak yargılama hukukuna bağlanan sonuçlar ve dava şartı olarak arabuluculuk kapsamına giren uyuşmazlıklara da yer verilmesi gerekmiştir. 6502 sayılı TKHK’ye 22.07.2020 tarihinde 7251 sayılı yasa ile eklenen 73A maddesi ile tüketici uyuşmazlıklarında dava şartı olarak arabuluculuk getirilmiştir. Hüküm gereği, tüketici mahkemesinde dava açmadan önce yasada öngörülen istisnalardan olmayan uyuşmazlıklar için arabuluculuk yoluna başvurulması zorunludur. İlgili maddede öngörülen istisnalardan birisi de tüketici hakem heyetinin görevi alanına uyuşmazlıklardır. Tüketici hakem heyetinin görev kapsamına giren uyuşmazlıklar ise her takvim yılından itibaren geçerli olmak üzere Vergi Usul Kanunu’na göre tespit edilen belirli bir parasal sınırın altındaki uyuşmazlıklardır*. Her yıl için belirlenen parasal sınırın altında kalması nedeniyle özel hastane ile hasta arasındaki uyuşmazlık, tüketici hakem heyetinin görev alanına giren bir uyuşmazlık ise, dava şartı olan arabuluculuğa başvurulmadan doğrudan hakem heyetine gidilecektir.

II. TÜKETİCİ İŞLEMİNİN TARAFI OLAN TÜKETİCİ KAVRAMI VE HASTANIN TÜKETİCİ OLMASI

6502 sayılı TKHK’nin 3. maddesi (1) bendinde tüketici işlemi tanımı ve tanımında örnek olarak saydığı sözleşmeler ile 2. maddesi ile tüketiciye yönelik uygulamaları da tüketici işlemi sayarak tüketici işleminin kapsamını genişletmiştir (Havutçu, 2014; Akipek, 2016; Akipek, 2018). Tüketici işleminden söz edebilmek için sözleşmenin taraflarından birinin özel gereksinimlerini gidermek için hareket eden tüketici, diğer tarafın ise mesleki ya da ticari faaliyette bulunan satıcı ya da sağlayıcı olması gerekir. Hastaneye kabul sözleşmesinin tarafları olan hasta ve hastanenin 6502 sayılı TKHK kapsamında tüketici ve hizmeti sağlayan kişi (yasanın deyimi ile “sağlayıcı”) olması, tam hastaneye kabul sözleşmesinin tüketici işlemi olması bakımından önemlidir. Ayrıca tüketici işleminin konusunu bir mal ya da hizmet oluşturmalıdır. Hizmet sözleşmeleri de Kanunun 3. maddesinin (d) bendine göre tüketici sözleşmesi olacaktır. Düzenlemeye göre hizmet, “... mal sağlama dışındaki her türlü tüketici işleminin konusunu” oluşturmaktadır (Gümüş, 2014; Akipek, 2016).

* 01.01.2024 tarihinden itibaren geçerli olan parasal sınır, 20 Aralık 2023 tarihli, 32045 sayılı Resmî Gazete’ de yayımlanan ilgili Tebliğ ile 104.000 TL (yüz dört bin Türk lirası) olarak belirlenmiştir.

Sağlık çalışanlarından sağlık hizmeti alan kişiler hasta olarak adlandırılmaktadır. 6502 sayılı TKHK'nin amaçları arasında tüketicinin sağlığının korunması da sayılmıştır (TKHK madde 1). 6502 sayılı TKHK da tüketici tanımı 3. maddenin (k) bendinde yapılmıştır. Anılan düzenlemeye göre “Tüketici: Ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi” ifade eder. Tüketici, kişisel gereksinimlerini karşılamak için ticari ve mesleki amaç dışında özel amaçla mal ya da hizmet sağlayan, mesleki amaçla hareket eden ve karşı tarafla sözleşme yapan kişidir (Aydoğdu, 2013). Tüketicinin mal ya da hizmeti ticari olmayan bir amaçla edinmiş olması gerekir. Kişisel ya da ailevi gereksinimlerin karşılanması, özel amaçlı hareket etmektir. Sağlık hizmetlerine gereksinim duyan kişi hasta olarak 6502 sayılı TKHK kapsamında tüketici konumunda olacaktır (Petek, 2013; Akipek, 2021).

III. TAM HASTANEYE KABUL SÖZLEŞMESİNİN KONUSUNUN SAĞLIK HİZMETİ OLMASI

Hizmet, mal sağlama dışında, fikri ya da bedensel emeğin tüketiciye sağlanmasıdır (Gümüş, 2014). 6502 sayılı TKHK'nin 3. maddesinin (d) bendine göre “hizmet, bir ücret veya menfaat karşılığında yapılan ya da yapılması taahhüt edilen mal sağlama dışındaki her türlü tüketici işleminin konusunu” ifade eder. Tanım kapsamında, tam hastaneye kabul sözleşmesinin konusunu oluşturan sağlık hizmeti, 6502 sayılı TKHK kapsamında hizmettir (Gümüş, 2014).

IV. TAM HASTANEYE KABUL SÖZLEŞMESİNDE 6502 SAYILI TKHK KAPSAMINDA SAĞLAYICI SIFATI

4.1. 6502 Sayılı TKHK Kapsamında Genel Olarak Hizmet Sağlayıcısı Kavramı

Sağlayıcı, 6502 sayılı TKHK'nin 3. maddesi (ı) bendinde düzenlenen sağlayıcı tanımı kapsamında kamu hastanelerinin, vakıf üniversitesi hastanelerinin ve özel hastanelerin sağlayıcı sıfatını tüketici işlemi bakımından değerlendirmek gerekir.

Bir hukuki işlemin tüketici işlemi olabilmesi için taraflarından birinin tüketici olması gerekirken; diğer tarafın mesleki ya da ticari amaçla hareket eden gerçek ya da tüzel kişi olması gerekir. Satıcı/sağlayıcı olan bu taraf aynı zamanda kamu tüzel kişisi de olabilir. Önemli olan kamu tüzel kişisi de olsa mesleki ya da ticari faaliyetine bağlı olarak tüketici işleminin taraf olmasıdır (Havutçu, 2014).

4.2. 6502 Sayılı TKHK Kapsamında Özel Hastaneler Bakımından Hizmet Sağlayıcısı Kavramı

Tam hastaneye kabul sözleşmesinde, sağlık hizmeti; hastanede çalışan hekim ve hastane tarafından hastaneye kabul sözleşmesi kapsamında sağlanmaktadır (Petek, 2013). Tam hastaneye kabul sözleşmesinde, hastane tıbbi müdahalede bulunma, tıbbi müdahale sonrası bakım, konaklama, yeme-içme gibi hizmetleri borçlanmaktadır. Tam hastaneye kabul sözleşmesinde tıbbi müdahalede bulunulmasını esas olarak hastane borçlanmaktadır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun E. 2009/393, K. 2009/452, 21.10.2009 tarihli kararında da açıkladığı gibi; “Özel hastanelerde kural olarak hekim ile hasta arasında değil; hastane ile hasta arasında bir sözleşme ilişkisi vardır. Özel hastane ile hasta arasındaki sözleşme, Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiş tipik bir sözleşme değildir. Özel hastaneye başvuran bir hasta veya kanuni temsilcisi ile yapılan ve özel hastane işleticisinin hem tıbbi hem de diğer mutad edimleri (yatırma, yedirip içirme vs.) yerine getirmeyi üstlendiği sözleşmeye “Hastaneye kabul sözleşmesi” adı verilmektedir. Hastaneye kabul sözleşmesinin kurulması için herhangi bir şekil şartına uyulması zorunluluğu bulunmamaktadır (B.K.m.11/1); hatta bu sözleşmenin zımni irade açıklaması ile kurulması dahi mümkündür. Bu şekilde hastaneye (hasta) kabul sözleşmesi adı altında, birden fazla edimi içeren, karma yapıda ve nitelikte, bir sözleşme ilişkisinin kurulması söz konusudur.” Tam hastaneye kabul sözleşmesi hekimlik sözleşmesi ilaveli tam hastaneye kabul sözleşmesi ve hekimlik sözleşmesi ilavesiz tam hastaneye kabul sözleşmesi olarak ikiye ayrılmaktadır. Hastane ile hizmet sözleşmesi ya da başka bir sözleşme kapsamında hastanede belli bir ücret karşılığında belirli

bir mesai harcayan konumunda olan hekim, ayrıca hastaya karşı sözleşme ile tedavi borcunu (tıbbi müdahalede bulunma borcunu) üstlenmişse, hastane ile birlikte tıbbi müdahalede bulunma borcu doğacaktır. Bu halde hekimlik sözleşmesi ilaveli tam hastaneye kabul sözleşmesinden söz edilecektir. Hekim ayrıca tedavi borcunu üstlenmemiş ve hasta ile bir sözleşme ilişkisine girmemişse, hekimlik sözleşmesi ilavesiz tam hastaneye kabul sözleşmesi olacaktır (Özcan Büyüktanır ve Okyar, 2023).

Hastaneye kabul sözleşmesinin başka bir ayrımı da hekimin hastane ile sözleşme ilişkisi içinde olmayıp, hastane dışında faaliyet gösteren bir hekim olarak tıbbi müdahaleyi hastanede uygulaması halinde yapılan ayrımdır. Tam hastaneye kabul sözleşmesi, özel hastane sahibi/işleticisinin, ayrıca bir tedavi yükümünü üstlenmiş bulunup bulunmamasına göre, tam (bölünmemiş) ya da kısmi (bölünmüş) hastaneye kabul sözleşmesi görünümünde kurulmuş olabilir. Hekim, hastane dışında faaliyet gösteren bir hekim olup, tedavi borcunu üstlenmiş ve tıbbi müdahaleyi hastanede yapacaksa bölünmüş hastaneye kabul sözleşmesi olacaktır. Bu halde hastanenin tıbbi müdahalede bulunma yükümlülüğü yoktur. Hekim hastanede faaliyet gösteren bir hekimse tam hastaneye kabul sözleşmesi olacaktır (Özcan Büyüktanır ve Okyar, 2023).

Tam hastaneye kabul sözleşmelerinde, hastane işleticisinin hastaya karşı yükümlülüğü hastane bakımı ve organizasyonunun yanında, hastaya tanı konulması ve tedaviye yönelik tıbbi müdahalenin gerçekleştirilmesidir. Bu hastaneye ilişkin yükümler ile hastanın tedavisine ilişkin yükümler, asli edim yükümleri olarak ortaya çıkmaktadır. Hastanenin asli edim yükümlülüğü bu anlamda tıbbi müdahalenin tıbbin geldiği standartlara uygun olarak sağlanmasıdır. Hastane bu yükümlülüğünü, bünyesinde çalışan hekimler aracılığı ile yerine getirecektir. Hastaneye kabul sözleşmesi, hastanın özel hastaneden tedavi hizmeti ve yanında konaklama, yeme-içme, tıbbi müdahale sonrası bakım hizmetleri gibi başkaca hizmetleri de almak için hastaneye yaptığı sözleşmedir (Demir, 2020). Hastaneye kabul sözleşmesinin tarafı özel hastane, ticari bir faaliyette bulunmakta ve gelir elde etme amacıyla hareket etmektedir. Kanun kapsamında hizmet sağlayıcısı olarak kabul edilecektir.

4.3. 6502 Sayılı TKHK Bakımından Vakıf Üniversitesi Hastaneleri Bakımından Hizmet Sağlayıcısı Kavramı

6502 sayılı TKHK 28.05.2014 tarihinde yürürlüğe girdikten sonra sağlayıcı/satıcı tanımında kamu tüzel kişilerinin de sayılması ve tüketici işleminin kapsamının genişletilmesi ile birlikte kamu hastaneleri ile özel hastanelerde tıbbi kötü uygulamadan kaynaklanan maddi ve manevi tazminat istemlerinde görevli mahkemeye ilişkin sorun ortaya çıkmıştır (Tutumlu, 2016). 6502 sayılı TKHK'nin kamu tüzel kişilerini de satıcı/sağlayıcı olarak kabul etmesi, kamu hastaneleri ile vakıf üniversitesi hastanelerinde tıbbi müdahaleden kaynaklanan tazminat davalarında görevli mahkeme tüketici mahkemeleri mi (ya da miktara göre tüketici hakem heyetleri) olacak sorusu gündeme gelecektir (Kara, 2015).

Kamu hastaneleri, tedavi hizmetini bedel karşılığında sunuyorsa 6502 sayılı TKHK'ye göre sağlayıcı konumunda olsalar da (Gözpınar Karan, 2018), hasta ile kamu hastanesi arasındaki ilişki idare hukuku ilişkisidir (Petek, 2013; Tutumlu, 2016; Gözpınar Karan, 2018;). Vakıf üniversitesi hastanelerinin kural olarak bedel karşılığında yürüttükleri sağlık hizmetleri bu kapsamda değerlendirilebilir. Mesleki ya da ticari faaliyette bulunması gereken sağlayıcının bu faaliyetini gelir elde etme amaçlı yapması gerekmektedir. Mesleki faaliyet içinde kazanç elde etme amacının olması gerekir (Aydoğdu, 2015). 6502 sayılı TKHK kamu tüzel kişilerinin de sağlayıcı olacağını düzenlemiş ise de, kamu hastanelerinde yapılan hatalı tıbbi uygulama nedeniyle doğan zararın giderilmesine yönelik istemler, idarenin hizmet kusuru kapsamındadır (Tutumlu, 2016; Gözpınar Karan, 2018). 4077 sayılı mülga TKHK'de vekalet sözleşmesi ve eser sözleşmesi tüketici işlemi kapsamında sayılmadığı için tedavi sözleşmesinde doğan uyuşmazlıklar özel hastaneler ve özel muayenehanesi olan hekimlerin tıbbi kötü uygulama hatasından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat istemlerine ilişkin davalar asliye hukuk mahkemesinin görev alanına girmekteydi. 6502 sayılı yasa yürürlüğe girince yasanın geçiş hükümleri başlıklı "Geçici Madde 1-(1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış

olan davalar açıldıkları mahkemelerde görülmeye devam eder.” hükmü gereği açılmış olan davalara asliye hukuk mahkemesinde devam edilmiştir.

Yargıtay 4. HD, E. 2016/989, K. 2016/2572, 29.02.2016 tarihli kararında vakıf üniversitesi hastanelerinde verilen sağlık hizmetinden doğan uyuşmazlıklarda görevli mahkemenin idare mahkemesi olduğunu belirtmektedir. (www.lexpera.com.tr). Anayasa madde 130, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu 3/c-d hükmü ile 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu ek madde 2’ye göre vakıf üniversitelerinin kamu tüzel kişiliği vardır. Uygulamada bu hükümlere bağlı olarak vakıf üniversitesi hastanelerinin de kamu tüzel kişiliği olduğuna karar verilmektedir (Tutumlu, 2016). Yargıtay HGK, E. 2014/566, K. 2015/1339, 13.05.2015 tarihli kararında da yönde açıklama yapmaktadır (www.lexpera.com.tr).

Vakıf üniversitesi hastaneleri bakımından Yargıtay’ın yukarıda belirtilen kararlarla benzer başka kararları da vardır. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, Yargıtay 4. HD, 989/2572, 29.02.2014 tarihli kararında ve E. 2015/16435, K. 2016/1982, 18.02.2016 tarihli kararında vakıf üniversitesi hastanesinde hekim tarafından uygulanan tıbbi müdahaleden doğan zararın giderilmesi isteminin 6502 sayılı TKHK anlamında tüketici işlemi sayılamayacağı, tüketici mahkemelerinin görevli olmadığı yönünde karar vermiştir. Vakıf üniversitesi hastanelerinin kamu tüzel kişisi olması nedeniyle kamusal kurallar çerçevesinde faaliyet gösterdiğini ve eylem ve işlemlerinin kamu hizmeti niteliğinde olması nedeniyle idari yargının görevli olduğunu ifade etmiştir. Kamu görevlilerinin de görevlerini yerine getirirken kişilere zarar vermesi halinde ilgili kamu kurumunun hizmet kusurunun olacağını, somut olayda vakıf üniversitesi hastanesinde çalışan hekimin de kamu görevlisi olduğunun altını çizmiştir. Aynı yönde E. 2014/566, K. 2015/1339, 13.05.2015 tarihli YHGK kararına göre ise “... kamu tüzel kişisi olarak kanunla kuruldukları ve kamu hizmeti sundukları tartışmasız olan vakıf üniversitelerinin hastanelerinin, Devlet üniversiteleri hastanelerinden farklı tutulması hukuken olanaksızdır. Bu bağlamda, sağlık hizmetinin sorumluluğunun doğup doğmadığının, idari yargı yerince hizmet kusuru ilkesi kapsamında incelenerek karar verilmesi gerekir.” (Tutumlu, 2016). TKHK, satıcı/sağlayıcı tanımını yaparken “kamu tüzel kişilerini” de saymıştır. Vakıf üniversitesi hastaneleri, özel hastanelerde olduğu gibi, belli bir ücret karşılığında sağlık hizmetini sunmaktadırlar. Vakıf üniversiteleri ile hastalar arasında kurulan hastane sözleşmeleri, 6502 sayılı TKHK kapsamında tüketici işleminin koşullarını sağlamaktadır. Kamu tüzel kişilerinden de tüketici olarak öngörülen hasta tarafından alınacak hizmet tüketici işlemi niteliğinde olacaktır. Yargıtay 18. HD, E. 2016/1375, K. 2016/7801, 12.05.2016 tarihli kararında da belirtildiği gibi, vakıf üniversiteleriyle öğrenciler arasında yaşanan eğitim-öğretim kaynaklı uyuşmazlıklarda görevli mahkeme tüketici mahkemeleridir (www.lexpera.com.tr). Bu açıdan vakıf üniversiteleri ile hastalar arasındaki tıbbi kötü uygulama kaynaklı uyuşmazlıklarda görevli mahkemenin tekrar değerlendirilmesi gerekir mi sorusu akla gelmektedir.

V. TAM HASTANEYE KABUL SÖZLEŞMESİNİN TÜKETİCİ İŞLEMİ NİTELİĞİ

Tüketicinin korunmasında temel amaçlardan birisi de tüketicinin sağlığının korunmasıdır. 6502 sayılı TKHK madde 1’de Kanun’un amaçları arasında “...tüketicinin sağlık ve güvenliğini korumak, ...” düzenlemesi yer almaktadır. Tüketici işleminin tanımının yapıldığı 3. maddenin (1) bendine göre ise, sağlayıcı ile tüketiciler arasında kurulan mal sağlama dışında kalan her türlü tüketici işlemidir, tanımı verildikten sonra örnek olarak tüketici işlemleri sayılmıştır. Tüketici işlemi bakımından TKHK’nin 3. maddesinde verilen tanımlar dikkate alındığında, önemli olan taraflarının tüketici ve sağlayıcı olması ile tüketicinin kendi özel gereksinimlerini karşılamak için hareket etmesi; sağlayıcının da mesleki ya da ticari faaliyet içinde olmasıdır. Özel hastanelerin teşhis ve tedaviye yönelik faaliyetleri TKHK kapsamında hizmettir (Petek, 2013).

VI. TAM HASTANEYE KABUL SÖZLEŞMESİNİN TÜKETİCİ İŞLEMİ OLMASININ HÜKÜMLERİ

6.1. Özel Hastaneye Tam Kabul Sözleşmesinin İşlemi Olmasının Yargılama Hukuku Bakımından Sonuçları

Özel hastanelerle yapılan tam hastaneye kabul sözleşmeleri içinde tedavi sözleşmesini de barındıran, aynı zamanda konaklama ve tıbbi müdahale sonrası bakım hizmetlerini de kapsayan sözleşmelerdir. Tüketici işlemi olmanın koşullarını taşıyan sözleşmeler tüketici işlemi olarak kabul edilecektir.

6502 sayılı TKHK “Tüketici Mahkemeleri” başlıklı “Madde 73-(1)’ e göre, “tüketici işlemleri ile tüketiciye yönelik uygulamalardan doğabilecek uyuşmazlıklara ilişkin davalarda tüketici mahkemeleri görevlidir.”. Madde düzenlemesine göre tüketici işlemleri ile tüketiciye yönelik uygulamalardan doğan uyuşmazlıklarda görevli mahkeme tüketici mahkemeleridir. Tam hastaneye kabul sözleşmesi kaynaklı uyuşmazlıklarda da görevli mahkeme, tüketici mahkemeleri olacaktır.

6.2. Özel Hastaneye Kabul Sözleşmesinin ve Tedavi Sözleşmesinin Tüketici İşlemi Olmasının Maddi Hukuk Bakımından Sonuçları

6.2.1. 6502 sayılı TKHK’de Yer Alan Genel Hükümler Bakımından Sonuçları

6502 sayılı TKHK madde 83/II düzenlemesi öncelikle tüketicilerin korunmasına yönelik hükümlere başvurulması gerektiğini; yasada hüküm bulunmayan hallerde diğer kanunlara başvurulacağını düzenlemiştir. Sözü edilen diğer kanunlar, konuyla ilgili kanunlar olacaktır. Ancak özellikle Türk Borçlar Kanunu hükümleri uygulama alanı bulacaktır. Tam hastaneye kabul sözleşmesi bakımından da TKHK madde 83/II uygulanacaktır. Ayrıca yasanın 4. maddesinde düzenlenen “temel ilkeler” sözleşmeye uygun düştüğü ölçüde uygulama alanı bulacaktır (Akipek, 2018.). Bunun yanında TKHK madde 5’te düzenlenen haksız şarta ilişkin hüküm de uygulanacaktır.

6.2.2. Özel Olarak Ayıplı Hizmetle İlişkin 6502 sayılı TKHK madde 13-16. Maddelerinin Tam Hastaneye Kabul Sözleşmesinden Doğan Hukuki İlişkiye Uygulanması

Hastaneye kabul sözleşmesiyle tedavi sözleşmesinin konusunu sağlık hizmetinin sağlanması oluşturduğu için tıbbi uygulama hatasının olması halinde de 6502 sayılı TKHK anlamında ayıplı hizmetin varlığından söz edilecektir.

6.2.2.1. Ayıplı Hizmet Kavramı Bakımından Hatalı Tıbbi Müdahalenin Değerlendirilmesi

Tıbbi müdahalenin hatalı olması, sağlık hizmetinin TKHK kapsamında ayıplı olması sonucunu doğurmaktadır (Petek, 2013). Ayıplı hizmet, hizmet alıcısının hizmetten objektif olarak beklemesi öngörülen yararı tam olarak ya da hiç alamaması halidir. Hizmet sağlayıcısının bildirdiği niteliklerin hizmette bulunmaması hali de ayıplı hizmettir. Ayıplı hizmet, 6502 sayılı TKHK madde 13’te düzenlenmiştir. Maddeye göre sözleşmede belirlenen süre içinde hizmetin verilmeye başlanmaması ya da taraflarca kararlaştırılan özelliklerin ya da objektif olarak hizmetten beklenmesi muhtemel özelliklerin hizmette bulunmaması hali ya da hizmet sağlayıcısının bildirdiği niteliklerin hizmette tam olarak ya da hiç olmaması hali veya tüketicinin hizmetten haklı olarak beklediği yararı elde edememesinde ayıplı hizmet vardır. Tedavi amacı olmayan estetik müdahalelerde vaat edilen sonucun elde edilememesi halinde hatalı olan tıbbi müdahale ayıplı olacaktır. Tıbbi hatalı uygulama hatasının varlığı halinde hastane tarafından hastaneye kabul sözleşmesi bağlamında sağlanan sağlık hizmeti de ayıplı olacaktır. Yanlış tanı konularak yanlış tedavi uygulanması, başka bir hastaneye sevki gereken hastanın sevkini yapılmaması nedeniyle zarara uğraması halleri de sağlık hizmetinin ayıplı olmasına örnektir.

Tıbbi müdahale, müdahale sonrası bakımı ve gözlemi de kapsamaktadır. Tıbbi müdahale sonrası bakımın tam olarak yapılmaması da tıbbi müdahaleyi ayıplı hale getirecektir. Örneğin tıbbi müdahale sonrasında gelişen komplikasyonun iyi yönetilememesi nedeniyle hastanın bedensel bütünlüğünün ihlal edilmesi halinde de ayıplı bir hizmetin varlığı kabul edilecektir. Hatalı tıbbi müdahale esasen 6502 sayılı TKHK kapsamında ayıplı hizmet olacağı gibi, ayrıca maddedeki düzenleme gereği haklı bir neden olmaksızın öngörülen zamanda başlanmayan tıbbi müdahale de 13. maddeye göre ayıplı tıbbi müdahale olacaktır. İfaya zamanında başlamaması, genel hükümlere göre borçlunun temerrüdü olacaktır. 6502 sayılı TKHK madde 13'te temerrüt halini de hizmetin ayıplı olması olarak düzenlenmiş olması, bu halde de ayıp hükümlerine başvurma olanağı getirmiştir. Ancak ayıp hükümlerine başvuran alıcı temerrüdü ileri sürmemişse, temerrüt hükümlerine başvuramayacaktır (Makaracı Başak, 2016). Öngörülen zamanda başlanmasına rağmen tıbbi müdahalenin kararlaştırılan zamanda ya da tıp biliminin verilerine göre uygun olan zamanda haklı bir neden olmaksızın bitirilmemesi halinde de tıbbi müdahale 13. madde düzenlemesi gereği ayıplı hale gelecektir (Makaracı Başak, 2016).

Hastaneye kabul sözleşmeler bakımından da sözleşme ile taahhüt edilen hizmetlerin tam olarak ya da gereği gibi yerine getirilmemesi ya da hastanede hatalı tıbbi müdahalede bulunulmasında ayıplı hizmet olacağı gibi; ayrıca TKHK'nin 13. maddesinin birinci fıkrasında kararlaştırılan zamanında hizmete başlanmamasını da ayıp olarak saydığı için taraflarca öngörülen zamanda haklı neden olmaksızın tıbbi müdahalede bulunulmaması da ayıplı hizmet olacaktır. Sözleşmenin gereği gibi ifa edilmemesi TKHK anlamında hizmetin ayıplı olmasına neden olmaktadır (Makaracı Başak, 2016). Borçlar hukukunun geleneksel sisteminden farklı olarak ayıplı ifa, 6502 sayılı TKHK'de hiç ifa edilmeme, kötü ifa, geç ifa, eksik ifa gibi halleri de kapsayacak şekilde düzenlenmiştir (Aydoğdu, 2013; Zevkliler ve Özel, 2016)

Tam hastaneye kabul sözleşmesi kapsamında uygulanan tıbbi müdahalenin tıp biliminin geldiği seviyede genel ilkelerine uygun olması gerekmektedir. Özen yükümlülüğüne aykırılık nedeniyle sağlık hizmetinin ayıplı olması mümkündür (Gözpınar Karan, 2018). Hastanenin organizasyon sorumluluğuna aykırı davranması halinde de ayıplı hizmet olacaktır. Örneğin, gerekli sterilizasyon önlemlerinin alınmaması nedeniyle hastanın sağlığının bozulması halinde ya da bakımı yapılmayan bir makinenin kullanımına bağlı olarak hastanın zarara uğraması halinde de ayıplı sağlık hizmeti olacaktır. Hastane organizasyon kusuru nedeniyle TKHK madde 13 kapsamında ayıplı hizmetten sorumlu olacaktır.

6.2.2.2. Tıbbi Uygulama Hatasının Varlığı Halinde Hastanın 6502 Sayılı TKHK Kapsamında Öngörülen Seçimlik Haklarını Kullanması

6502 sayılı TKHK madde 15'te ayıplı hizmetin varlığı halinde tüketicinin seçimlik hakları sayılmıştır. Bu seçimlik haklar sözleşmeden dönme, bedelde indirim isteme, ücretsiz onarım ve hizmetin yeniden görülmesidir. Hatalı tıbbi müdahale nedeniyle ayıplı hizmetin varlığında doğası gereği bu haklardan onarım hakkının kullanılması mümkün olmayacaktır. Ayrıca hasta ilgili maddeye göre, bu haklarla birlikte Borçlar Kanunu'na göre maddi ve manevi zararının da tazmini isteminde bulunabilir.

6.2.2.2.1. Sağlık Hizmetinin Yeniden Verilmesi

Sağlığı, kişinin olmazsa olmazıdır. En temel insan hakkı olan sağlık hakkının korunması gerekliliğinde, öncelikli olarak bu hakkın kullanılması yaşamın olağan akışına da uygun olmakla birlikte her tıbbi hatanın bu şekilde giderilmesi de mümkün olmayacaktır. Örneğin, yanlış ilaç tedavisi uygulanmasında ilacın neden olduğu yan etkilerin ortadan kaldırılması ve yeni ilaç tedavisinin yapılmasında sağlık hizmeti yeniden görülürken; cerrahi müdahalede yanlış organa müdahale edilmesinde sağlık hizmetinin yeniden görülmesi sağlığın yerine getirilmesini sağlayamayacaktır. Ancak hekim–hasta ilişkisi güven ilişkisine dayanan bir ilişki olduğu için hastanın başka bir hekimin tedavisini de istemesi mümkündür.

6.2.2.2. Bedelde İndirim ya da Ücretsiz Onarım Hakkının Kullanılması

Sağlık hizmetinin ayıplı olması halinde somut olayda mümkünse hasta bedelde indirim isteyebilecektir. Ancak sağlığın korunması önceliğinde bedel indiriminin temelde ayıplı sağlık hizmetlerine uygun olmayacaktır. Aynı şekilde ücretsiz onarım hakkını kullanmak mümkün değildir.

6.2.2.3. Sözleşmeden Dönme Hakkının Kullanılması

Hastanın hatalı tıbbi müdahale sonucunda sözleşmeden dönme hakkını kullanmasının somut olay özelinde tartışılması gerekir. Sözleşme konusu olarak tıbbi müdahalenin buna uygun olması gerekmektedir. Tamamlanmış ve sona ermiş tıbbi müdahalenin hatalı olması halinde, hastanın sözleşmeden dönmesinde çoğu zaman yararı bulunmayacaktır. Bu halde hatalı tıbbi müdahale nedeniyle bedelde indirim ve/veya maddi ve manevi zararının tazminini talep edebilir. Hastanın sözleşmeden dönmesi halinde karşı tarafında hastanın ödediği bedeli iade yükümlülüğü doğacaktır. Sözleşmeden dönülmesinde sözleşmeden dönen taraf kendi aldıklarını da iade ile yükümlüdür. Tam hastaneye kabul sözleşmesinin konusunun tıbbi müdahale olması nedeniyle sözleşmeden dönme hakkını kullanan hastanın iade yükümlülüğü tartışma konusu olacaktır. Ancak her durumda bedel iadesi yapan hastane işletenin/sahibinin hastaya taktığı stent, protez gibi tıbbi ürünlerin bedelini hastane karşılamış ise iade edeceği bedelden düşmesi beklenecektir. Hasta, hatalı tıbbi müdahale halinde bedel iadesi isteyerek sözleşmeden döndüğünde bunun tıbbi müdahalenin niteliğine de uygun olması beklenecektir. Ayıplı hizmetten doğan seçimlik hakların kullanılmasında kullanılan seçimlik hakkın dürüstlük kuralına uygun olması gerekmektedir. Somut olay dürüstlük kuralına göre başka bir hakkın kullanılmasını gerektiriyorsa, hastanın o hakkı kullanması beklenecektir.

6.2.2.3. Hastanın Maddi ve Manevi Tazminat İstemi

Hasta, seçimlik haklarının yanında maddi ve manevi zararının tazminini de talep edebilir. 6502 sayılı TKHK madde 15/1'in son cümlesine göre, tüketici, seçimlik haklarından biri ile birlikte Borçlar Kanunu hükümlerine göre tazminat isteminde bulunabilecektir.

Hasta, hatalı tıbbi müdahalede ayıptan doğan sorumluluğa dayanarak seçimlik haklarının yanında tazminat isteminde de bulunabilir. Hastanın seçimlik haklarının yanında tazminat isteminde bulunması halinde Borçlar Kanunu hükümleri uygulama alanı bulacaktır (TKHK madde 15/1). Ayrıca seçimlik haklarını kullanmaksızın hasta doğrudan tazminat isteminde de bulunabilir. Hastanın tazminat istemi bu halde TBK madde 112 hükmüne dayanacaktır. Tam hastaneye kabul sözleşmesinde hasta ile hekim arasındaki hukuki ilişki kural olarak haksız fiile dayanacağı için, hasta hekimin haksız fiil sorumluluğuna da dayanarak zararının tazminini isteyebilecektir.

Ayıplı hizmet nedeniyle hastanın seçimlik haklarla birlikte ya da tek başına maddi ve manevi tazminat isteminde bulunabilecektir. Ayrıca hastanın ağır bedensel zararı ya da ölümü halinde hastanın yakınları da kendileri için manevi tazminat isteyebilir (TBK madde 56).

VII. SONUÇ

6502 sayılı TKHK madde 13, hizmetin doğrudan ya da dolaylı olarak malla ilgili olma durumuna bakmaksızın tüketici sözleşmesi olarak kabul edilen sözleşmelerin konusunu hizmet olarak kabul etmektedir. Söz konusu tüketici sözleşmeleri, tüketici işlemi tanımının yapıldığı madde 3 (1) bendinde örnek olarak sayılmıştır. Mal sağlama amacı dışındaki tüketici sözleşmeleri, 6502 sayılı TKHK kapsamında konusu hizmet sağlama sözleşmeleri olarak kabul edilmiştir. Bu sözleşmelere uygulanacak hükümlerin belirlenmesi konusu, tıbbi müdahalenin oluşturduğu sözleşmelere uygulanacak hükümler bakımından da önemlidir.

Hasta, hekim ya da hastane ile arasında çıkan hukuki uyuşmazlıkta 6502 sayılı TKHK uygulama alanı bulacağı gibi, hasta dilerse genel hükümlere göre de hatalı tıbbi uygulamadan doğan zararının

giderilmesini isteyebilecektir. 6502 sayılı Kanunu uygulama alanının en önemli sonucu özel hastaneye kabul sözleşmesinden doğan hukuki sorumlulukta görevli mahkemenin tüketici mahkemesi olması ve dava şartı olarak arabuluculuğa gidilmesi gereğidir. Ayrıca 6502 sayılı Kanunun 13-16. maddeleri arasında düzenlenen ayıplı hizmetten doğan sorumluluğa ilişkin hükümler, hastanın istemine göre uygulama alanı bulacaktır. Ayıplı hizmet nedeniyle doğan sorumlulukta hasta, seçimlik haklarını ancak tedavi sözleşmesine uygun olacak şekilde kullanacaktır. Ayrıca kullanacağı seçimlik hak, dürüstlük kuralına da uygun olmalıdır. Bununla birlikte hekim-hasta arasındaki ilişkinin temelini güven ilişkisi oluşturduğu gerçeği de hastanın kullanacağı seçimlik hakkının belirlenmesinde rol oynayacaktır. Hastaneye kabul sözleşmesinde hastanın tüketici, diğer tarafın sağlayıcı olmasının diğer bir sonucu da aydınlatılmış rıza formlarının tek taraflı bir hukuki işlem olarak tüketici işlemi olarak kabul edilmesidir. TKHK m. 3/1 hükmündeki tanımda kanun koyucu tüketici işlemi tanımlarken “... her türlü sözleşme ve hukuki işlem” olarak tanımlamış ve kanımızca tek taraflı hukuki işlemlerin de tüketici işlemi olmasına vurgu yapmıştır (Havutçu, 2014). Bu nedenle aydınlatılmış rıza formları da tüketici işlemi olarak 6502 sayılı TKHK kapsamında değerlendirilecektir (Havutçu, 2014). Bunun sonucu olarak da örneğin Kanun’un 4. maddesinde düzenlenen temel ilkeler burada da uygulama alanı bulacaktır. Kanun’un 5. maddesinde düzenlenen haksız şartlara ilişkin hüküm dikkate alınacaktır. 6502 sayılı TKHK madde 6 gereği, hizmet sağlama zorunluluğu da vardır. Haklı bir neden olmaksızın hizmet sağlamaktan kaçınılamaz (Aydoğdu, 2015). Yine aydınlatılmış rıza formlarıyla ilgili uyuşmazlıklarda görevli mahkeme tüketici mahkemesi olacaktır.

KAYNAKLAR

- Akipek, Ş. (2016). Madde 3. Tüzüner, Ö. ve Tokbaş, H. (Ed) *Milli Şerh-Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi*,. Aristo Yayınevi.
- Akipek, Ş. (2018). 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Tüketici. Yardım, M.E. (Ed) *Tüketici Hukukunda Uyuşmazlık Çözümüne İlişkin Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri Sempozyumu*, (s. 17-27) içinde. Seçkin Yayınevi.
- Akipek, Ş. (2021). Hasta Tüketici Midir? Yücel, Ö. ve Sert, G. (Ed) *Sağlık ve Tıp Hukukunda Sorumluluk ve İnsan Hakları*, (s.339-359) içinde. Seçkin Yayınevi.
- Aydoğdu, M. (2013). 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un Getirdiği Yeniliklere Genel Bakış, Sözleşmeye Aykırılık, Ayıplı İfa Kavramlarına Getirdiği Farklı Yaklaşım ve Bu Konudaki Önerilerimiz. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15 (2), 1-62.
- Aydoğdu, M. (2015). *Tüketici Hukuku Dersleri (1. Baskı)*. Adalet Yayınevi.
- Demir, M. (2020). *Tıbbi Sorumluluk Hukuku (2. Baskı)*. Yetkin Yayınları.
- Gözpınar Karan, G. (2018). Hastaya Sunulan Ayıplı Hizmetten Sorumluluk. *Terazi Hukuk Dergisi*, 13(143), 112-122.
- Gümüş, M. A. (2014). *6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi (Madde 1-46) (1. Baskı)*. Vedat Kitapçılık.
- Havutçu, A. (2014). 6502 sayılı TKHK’nun Konu Bakımından Uygulama Alanı: Özellikle, Tüketici İşlemleri Bakımından Kanun’un Kapsamı. *Terazi Hukuk Dergisi*, 9(99), 8-19.
- Kara, İ. (2015). *Tüketici Hukuku (1. Baskı)*. Engin Yayınevi.
- Makaracı Başak, A. (2016). Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Gereğince Ayıplı Hizmet Hükümlerinin Uygulama Alanı. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11 (145-146), 507-537.

Özcan Büyüktanır, B. G. ve Okyar, D. (2023). Tıp Hukuku (1. Baskı), Yetkin Yayınevi.

Petek, H. (2013). Tıbbi Müdahaleden Kaynaklanan Uyuşmazlıklarda Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Uygulanması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi*, 15 (Özel Sayı), 969-1017.

Tutumlu, M. A. (2016). Kamu ve Özel Hastanelere Karşı Açılan Tazminat Davalarında Görevli Mahkeme. *Terazi Hukuk Dergisi*, 11 (119), 286-290.

Zevkliler, A. ve Özel, Ç. (2016). *Tüketicinin Korunması Hukuku* (1. Baskı), Seçkin Yayınevi. www.lexpera.com.tr (erişim tarihi: 15 Nisan 2023).